

A BETHLEN GÁBOR ALAPÍTVÁNYRÓL, 2013 JÚNIUSÁBAN

1979 novemberében – a Nagy Fejedelem születésének közelgő 400., ill. halálának 350. évfordulója alkalmából –, 65 jeles hazai közéleti személyiség, Alapítvány létrehozását határozta el. A *Bethlen Gábor emlékére kezdeményezett alapítvány*, az elcsatolt területeken élő magyarok; az emberi, nemzetiségi jogaikban korlátozott, nyelvi-kulturális örökségüktől részben eltiltott nemzetársainkon igyekezett segíteni, törekedve a Kelet- és Közép-európai népekkel való kulturális kapcsolatokra, a békés együttélésre. A nemzethű értelmiség színe-java által kezdeményezett, az ő aláírásukkal hitelesített független magánalapítvány, a korabeli kommunista vezetés ellenzése közepette, *hatéves küzdelemmel vívta ki működésének hivatalos jóváhagyását.*

Az alapító okiratban így rögzítettük céljainkat: „születésének négyezredik évfordulója érlelte meg a felismerést: égető teendőink természete bethleni munkát kíván. Olyan tehetséget, hűséget, szívósságot, bölcsességet, amilyenek ő – nagy veszedelmek között – Erdélyt oltalmas várrá, a benne élő nemzetiségek és felekezetek otthonává építette. Alapítványunkkal az ilyen képességek és szándékok feltételeit szeretnénk jobbítani. Azokat a vállalkozásokat óhajtjuk ösztönözni és támogatni, határainkon belül és azokon túl, amelyek a magyarság történelme során felhalmozott értékeit tudatosítják, hitelesen értelmezik, őrzik és gyarapítják, s amelyek e térség népeinek megbékélését elősegítik.” Céljaink változatlanok, de az elmúlt évtizedek során táborunk gyarapodott, mert több mint félszáz országban, több mint háromszáz személyiséget és intézményt tüntettünk

ki, akik szolgálatukkal teljesítették, kiteljesítik a megfogalmazott szándékokat. Ez is kötelez bennünket, hogy fejedelemmé választásának 400. évfordulóján – Bethlen-díjasaink, kitüntetettjeink közreműködésével – méltóan emlékezzünk névadónkra.

A kezdeményezők jó része már elhunyt. (Köztük két alapítónk; *Illyés Gyula és Németh Lászlóné*, első elnökünk *Márton János*, titkárunk *Nagy Gáspár*, s alapító kurátoraink: *Kiss Ferenc, Juhász Gyula, Szabó Gábor és Vekerdi László*, valamint az alapító-kezdeményezők közül *Barcsay Jenő festőművész, Borsos Miklós, Somogyi József és Vígh Tamás szobrászok, Szöllősy András, Újfalussy József és Vargyas Lajos zenetudósok, Benda Kálmán, Hanák Péter, Juhász Gyula, Makkai László történészek, Fodor András, Jékely Zoltán, Nemes Nagy Ágnes, Szécsi Margit, Vas István és Zelk Zoltán költők, Gyurkovics Tibor, Hernádi Gyula, Fekete Gyula, Jócsik Lajos, Mészöly Miklós, Páskándi Géza, Sánta Ferenc, Somogyi Tóth Sándor*, ill. *Tamási Áronné írónő, Huszárnik Zoltán filmrendező, Czine Mihály, Domokos Mátyás és Bodnár György irodalomtörténészek, Juhász István, Juhász Pál, Levendel László, és Zsebők Zoltán orvosok, Nemezc Ernő vegyész, Besenyei Ferenc, Jancsó Adrienne, Madaras József, Sinkovits Imre színművészek.) A Kelet és Közép-európai térségben elsőként létrehozott új polgári összefogás alapítói: *Illyés Gyula, Németh Lászlóné, Kodály Zoltánné és Csoóri Sándor 1982-ben*, a Király Tibor jogtudós által készített Alapszabállyal és százezer Ft. összeggel megalapították a *Bethlen Gábor Alapítványt*, de azt a hatalom „hivatalosan” csak 1985-ben legalizálta.*

Az 1982 óta működő *Bethlen Gábor Alapítvány* – a hazai és külföldi magyarok áldozatkészsége, kurátorai munkája révén – anyagi, szellemi és lelki támogatásával, ösztöndíjaival és díjaival *úttörő szerepet vállalt a nemzeti összetartozás szolgálatában, a Kelet- és Közép-európai szellemi együttműködésben, a mai határainkon túl élő magyarság hazai megismertetésében, kiváló képviselőinek, értékeinek népszerűsítésében, a magyar-magyar kapcsolatok ápolásában.* Alapítói, kurátorai közreműködtek a rendszerváltás folyamatában, pl. a Bibó Emlékkönyv és az 1987 őszi Laki-teleki találkozó megszervezésében, az 1956-os forradalom és szabadságharc örökségének éltetésében, a Magyarságkutató Intézet, az Illyés Közalapítvány, a DUNA TV és más nemzeti intézmények létrehozásában, a Magyarok Világszövetsége és számos külföldi magyar civil szervezet újjáalakulásában, hazai kapcsolataik fejlesztésében és az utódállamok magyar tannyelvű oktatásának támogatásában...

A *Bethlen Alapítvány az elmúlt negyedszázad magyar szolidaritási akcióinak egyik kezdeményezője és éltetője volt*; kezdve az erdélyi falurombolás elleni tiltakozásoktól a Dunaszaurosz fölépítését akadályozó akciókig, a rendszerváltást előkészítő fórumokon át, a lengyel, a német, a cseh, a romániai megmozdulások támogatásán keresztül, a külföldi magyar diákok és a száműzöttek, menekültek segélyezéséig. *Ehhez járul amit díjainkkal ösztönözünk, a magyarság – benne a diaszpóra – értékeinek, alkotóinak megismerése és elismerése, a magyar szellemi-kulturális örökség védelme, a Kelet- és Közép-európai kulturális együttműködés*

kiemelkedő képviselőinek kitüntetése. Az 1989/90 évi „rendszerátalakításban” az Alapítvány holdudvarának meghatározó szerepe volt, de az elmúlt évtizedben ismét nemzetközi ellenállásra kényszerültünk. A FIDESZ- szövetség, azaz a nemzeti oldal 2010. évi választási győzelme után, újult erővel törekszünk céljaink megvalósítására.

KITÜNTETÉSEINK

1986-tól BETHLEN GÁBOR-díjjal (Péterfy László alkotása a vele járó érem) a magyar szellemiség és szolidaritás olyan, háttérbe szorított személyiségeit tüntettük ki elsőként, mint Domokos Pál Pétert a csángók apostolát, Újszászy Kálmánt a népfőiskolai mozgalom egyik hazai atyját, a híres könyvkiadót Püski Sándort és feleségét. Bethlen-díjjal jutalmaztuk Borbándi Gyulát és Molnár Józsefet a nyugati magyarság, illetve Szabó T. Attilát, Sütő Andrást és Kányádi Sándort, Erdély kiemelkedő alkotóit, vagy a magyarság szellemi vezetői közül az akkoriban üldözött Duray Miklóst, Janics Kálmánt, Király Károlyt, Tőkés Lászlót, a délvidéki Matuska Mártont; Szócs Gézát, majd a kárpátaljai Vári Fábián László költőt és a Gulagon raboskodott író, Rózsás Jánost. 2004-ben a II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLÁT, 2006-ban a HÁROMSZÉK című napilapot, 2009-ben a KILENCEK költőcsoport tagjait, 2011-ben a hatvan éves CSEMADOK-ot is kitüntettük. Csakúgy, mint a Kelet- és Közép-európai népek olyan jeles képviselőit, mint pl. Zbigniew Herbert lengyel költőt, Bohumil Hrabal cseh író, Veno Taufer szlovén, Jurij Skrobinec ukrán, Lubomír Feldek és Vojtech Kondrát szlovák költőket, Nedjelko Fabrio és Zvonimir Mirkonovic horvát írókat, Gencso Hrisztozov bolgár költőt, Dr. Sava Babic szerb, Dr. Christoph Pan dél-tiroli és Krzysztof Czerwinski lengyel tudósokat.

A szentéletű erdélyi püspök élete példájára emlékeztetünk az 1988 óta adományozott MÁRTON ÁRON-emlékéremmel, Szervátiusz Tibor alkotásával. Ezt az elismerést a keresztény magyarság szolgálatában kiemelkedő munkát végző személyeknek és intézményeknek adományozzuk. E kitüntetést elsőként az erdélyi menekültekért erkölcsileg is magasrendű szervező-mentő munkát végző debreceni Szent Anna Római Katolikus Plébánia, a Rákosszentmihályi Református Gyülekezet, az amerikai Magyar Emberi Jogok Alapítvány (HHRF), az Erdélyi Világszövetség, a Hősök terén 1988. június 27-én a romániai falurombolás ellen tartott nagy tüntetés szervezői kapták meg. Azt követően pl. a Kárpátaljai Magyarok Kulturális Szövetsége, Tempfli József nagyváradi és Majnek Antal munkácsi püspökök, Bőjte Csaba ferences szerzetes, Kozma Imre atya, Franz König bíboros, ill. számos, kiválóan tevékenykedő magyar – vagy a magyarság ügyében fáradozó külföldi – szervezeteknek, intézményeknek és személyeknek adományoztuk világszerte Szervátiusz Tibor, Márton Áron arcmásával és Erdély címerével ékesített, veretes alkotását. Legutóbb Pákh Tibor, Kunckelné Fényes Ildikó, és Agócs Sándor, az előző évben a Magyar Katolikus Rádió, Puskás László és P. Szőke János atyák kapták ezt az elismerést.

1990-től TAMÁSI ÁRON-díjjal (a Tamási Áron Kuratórium döntése nyomán adjuk, s az érmet Törös Gábor alkotta) tüntetjük ki Tamási írói öröksége ápolóit, a székely szellemiség hírvivőit Erdélyben és szerte a világon. Elsőként Tompa Miklós rendező és Dávid Gyula író kapták e díjat, s őket követte pl. Görömbei András irodalomtudós, Sylvester Lajos közíró, Ferenczes István költő, Bertha Zoltán, Márkus Béla, Sipos Lajos, Szokolczay Lajos irodalomtörténészek és Kubik Anna színész.

2006-ban – a Magyar Forradalom és Szabadságharc 50. évfordulóján – létesítettük a TELEKI PÁL ÉRDEMÉRMET, Rieger Tibor alkotását, gróf Teleki Pál emlékére. (Illetve válaszként a tudós-államférfi budavári szobrának kitiltására és a kettős állampolgárságról szóló – 2004. december 5-i – népszavazásra.). Alapítványunk e „becsületrendjével” a „szellemi honvédelem” kiválóságait tüntetjük ki (éljenek a világon bárhol; Ausztráliától Erdélyig, Varsótól Szege dig), akik Teleki Pál példáját követve, áldozatos nemzetszolgálatot végeznek. Az érem hátoldalán van az ő; „MERJÜNK MAGYAROK LENNI!” biztatása.

A Bethlen Gábor Alapítvány elmúlt negyedszázadban adományozott több mint háromszáz kitüntetésének mintegy kétharmada a határon túlra került. Azok zömét négy kontinens közel félszáz országában élő nemzetársaink kapták magyarságszolgálatukért. Részesültek abból Kelet- és Közép-Európa jeles képviselői, szervezetei is, népeink kulturális együttműködésében végzett kiemelkedő munkásságukért.

Péterfy László: Bethlen Gábor kisplasztikája, amelynek újraalkotásával készül a kolozsvári szobor gipszmakettje.

Az Alapítvány nemcsak adott, de munkássága elismeréseként maga is kapott kitüntetések: 1988-ban a Tokiói Kőrösi Csoma Sándor Központ adományozott KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR-DÍJAT, 1997 márciusában a MAGYAR ÖRÖKSÉG-DÍJAT, 1997. év végén a KISEBBSÉGEKÉRT-DÍJAT vettük át. A Bethlen Alapítvány olyan közhasznú szervezet, amely negyedszázados tevékenysége során függetlenségét megőrizte, működéséhez sem a pártoktól, sem a kormányoktól támogatást nem kapott, azt felerészben a nyugati, felerészben a hazai polgárok anyagi hozzájárulása biztosította. Az utóbbi években szerény támogatást kaptunk a felajánlott 1%-okból s – pályázataink nyomán – korábban az Országgyűléstől, manapság – egyre csökkenő mértékben – közalapítványoktól is.

Fennállásának húszéves évfordulóján, 2000-ben, az Alapítvány Kuratóriuma felhívással fordult a hasonló hivatású hazai és külföldi társaságokhoz, alapítványokhoz és személyekhez, a nemzet erkölcsi megújulását, szellemi-lelki megerősödését, a magyar szolidaritást szolgáló összehangolt cselekvés szándékával. Az érdeklelt civil szervezetekkel összefogva 2002-ben megrendeztük

Illyés Gyula születésének méltó centenáriumát, 2004 áprilisában részben mi szerveztük Teleki Pál Budavárból kitiltott szobrának fölállítását Balatonbogláron, 2006 áprilisában pedig Németh László budapesti szobrát avattuk fel.

Bethlen Gábor példáját követve valljuk: „*Mi minden erőt, ami a haza javára akar és tud lenni, nem eltipor-ni, hanem együvé fogni kívánunk.*” Szeretnénk elérni, hogy az EU keretében a magyarság ne csak a bajban, a vészenben, hanem az értékörző küzdelemben, a nemzet jó ügyeinek szolgálatában is legyen szolidáris nemzetársaival. Legfontosabb feladatunk a nemzetismeretre épülő cselekvő szolidaritás újjáélesztése, amelynek érdekében 2005 tavaszán – laudátorainkra, támogatóinkra és díjazottainkra építve létrehívtuk a Bethlen Gábor Alapítvány Baráti Társaságát. Ekkortájt létesítettük és önkéntes munkával működtetjük a külhoni magyar oktatást szolgáló nemzetismeret.hu, illetve bethlenalapitvany.com önálló honlapokat. Összeállítottuk és közreadtuk a Bethlen Alapítvány negyedszázadáról szóló, ALAPÍTVÁNY A NEMZET JAVÁRA c. kortörténeti dokumentumkötet (Püski, Bp. 2005. 316. p.).

2007-ben elhunyt Nagy Gáspár titkárunk, 2009-ben követte őt első elnökünk Dr. Márton János agrárközgazdász. Utódjának 1999-től Bakos Istvánt választottuk. Ő azonban az Alapítvány elleni kormányzati diszkriminációs cselekmények ellen tiltakozva, 2007 decemberében lemondott posztjáról. Tőle Alapítványunk hajdani vidéki titkára, a Bethlen Gábor-díjas Lezsák Sándor parlamenti képviselő vette át a stafétát. Jelenleg ő – az Országgyűlés alelnöke – az Alapítvány kuratóriumának elnöke.

2010. június 4-én az Eötvös József Collegium Baráti Körével és diákságával összefogva TRIANON 90. címmel Emlékező Gyűlést tartottunk, kiállítást rendeztünk, s ünnepélyesen felavattuk Teleki Pál tudós államférfi, a Collegium egykori kurátora (1920-1941) kisplasztikáját: *Rieger Tibor* alkotását, amelyet Alapítványunk és a művész adományozott a centenáriumot ünneplő Collegiumnak. Ekkor határoztunk úgy, hogy mindaddig, amíg Teleki Pál szobra nem áll Budavárban, itt adjuk át róla elnevezett kítüntetéseinket Trianon évfordulóján.

2013-ban, fejedelemmé választásának 400. évfordulóján Bethlen Gábor Emlékévet tartunk, amelyben – Erdély Bethlen Gábor-díjas püspöke vezetésével – fölállítjuk egészalakos bronzszobrát Kolozsvárt.

FELÁLLÍTIK KOLOSZVÁROTT BETHLEN GÁBOR SZOBRÁT

Felállítják Kolozsvárott Bethlen Gábor szobrát október 23-án, erdélyi fejedelemmé választásának 400. évfordulóján – jelentette be Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke, a Bethlen Gábor Alapítvány kuratóriumának elnöke a Parlamentben tartott sajtótájékoztatón.

Elmondta, a Bethlen Gábor-émlékév programjainak előkészítésekor „sikerült az összefogást megteremteni”, amelynek egyik csúcspontja lesz az egészalakos bronzszobor felavatása a kolozsvári Alsóvárosi református templom kertjében.

Lezsák Sándor szólt arról, hogy Erdély aranykora címmel középiskolai vetélkedőt szerveznek a Kárpát-medencei diákoknak. Ehhez igénybe veszik az internet segítségét is. A legjobb 24 csapatot meghívják a döntőre a Laki-telki Népfőiskolára. Közülük kerülnek majd ki azok, akiket elvisznek a szoboravatásra.

A Bethlen Gábor Alapítvány jubileumi díjátadó ünnepsége az erdélyi fejedelem születésének és egyben halálának évfordulóján lesz november 15-én Budapesten. Ebből az alkalomból vehetik át a kítüntetettek a Bethlen Gábor-, a Márton Áron-, valamint a Tamási Áron-díjakat – közölte.

A Bethlen Gábor-díjas Kató Béla erdélyi református püspök elmondta, az idén azt a szándékukat valósítják meg, miszerint Bethlen Gábor trónra lépésének 400. évfordulóján jól látható helyen állítsák fel a fejedelem szobrát. Utalt arra, hogy két erdélyi településen, Nagyenyeden és Gyergyószárhegyen mellszobra már van a fejedelemnek, de azokat olyan belső terekben helyezték el, ahol „nem túl szembetűnőek”.

A szobor pályázati pénzekből és közadakozás támogatásával készül majd el. Adakozásra az emlékévé fővédnökei (Lezsák Sándor, Böjte Csaba ferences szerzetes és Kató Béla) kéri majd a Kárpát-medencei magyarokat. Megjegyezte, a szobor felállításához építési engedélyt kell kérniük. Jogilag az Erdélyi Református Egyházkerület tulajdonába kerül majd a szobor, de – mint mondta – Bethlen Gábor az egész világ magyarságához tartozik, így „nem kell osztozni rajta”.

A 220 centiméter magasságúra tervezett alkotás készítője az erdélyi református lelkészcsaládból származó, már régóta Magyarországon élő Péterfy László szobrászművész lesz.

MAGYAR HÍRLAP ONLINE

„BETHLEN GÁBOR EMLÉKÉV 2013” néven honlapot létesítettünk a kölcsönös tájékoztatásra. „Bethlen Gábor szoboralap” címen külön számlát nyitottunk az OTP Banknál, a szoborállításra céltámogatásként érkező adományok fogadására, amelynek számlaszáma: 11702036-20725602.

A Bethlen Gábor Alapítvány Kuratóriumának jelenlegi tagjai: Lezsák Sándor (elnök), Kurátorok: Bakos István (ügyvivő), Bartos Mónika, Dr. Béres Jó-

zsef, Bíró Zoltán, Illyés Mária, Németh Ágnes, Dr. Petrik Béla, Szalai Attila. Titkárságunk: *Kalmár Judit* titkár, *J. Király István* informatikus és *Magyary Rozália* főkönyvelő. A BGA rendelkezési száma a befizetett adó 1%-áról: 18006135-1-41.

Postacím: 1074. Bp. Hernád u. 56/B, 1536 Budapest, Pf. 247. E-mail: bethlenalapitvany@gmail.com

HONLAP: www.bethlenalapitvany.com ill. www.nemzetismeret.hu

BAKOS ISTVÁN (Bánfa, 1943) magyar és népművelés szakon végzett az ELTE Bölcsészettudományi karán. Kutatósszervezőként, köztisztviselőként dolgozott. Részt vett a magyar felsőoktatás reformjában, majd 1994-1999. között főtítkárként, a Magyarok Világszövetsége megújításában. A Bethlen Gábor Alapítvány ügyvivő kurátora és kurátora a Laki-telki Népfőiskola Alapítványának is. Mintegy félezer publikációja, s hét könyve jelent meg.